

NAUKI O OBRONNOŚCI

Paweł MAKOWIEC*

OPANOWANIE PUNKTÓW KLUCZOWYCH W WALCE W TERENIE ZURBANIZOWANYM. AN NASIRIYAH 2003 - STUDIUM PRZYPADKU TAKTYCZNEGO

Artykuł przedstawia zdobycie 23 marca 2003 r. przez siły Task Force Tarawa (USMC) mostów w mieście An Nasirija podczas początkowej fazy operacji Iraqi Freedom. Walki grupy bojowej w tym mieście uznawane są za jedno z najważniejszych starć sił amerykańskich w terenie zurbanizowanym od czasu walk w Hue podczas wojny wietnamskiej (1968). Część pierwszej pracy omawia założenia operacyjne i organizację TF Tarawa. W drugiej części przedstawiono walki 1 batalionu piechoty, które są klasycznym przykładem opanowania punktów kluczowych w walce w terenie zabudowanym.

Słowa kluczowe: teren zurbanizowany, działania w rejonie zurbanizowanym, taktyka, piechota grupa bojowa, Iracka Wolność 2008 r., USMC

WSTĘP

Operacja *Iraqi Freedom* uznawana jest za klasyczny przykład zastosowania zgrupowań wojsk pancernych i zmechanizowanych, zdolnych do samodzielnego rozstrzygnięcia kampanii. Podstawowym założeniem działania sił koalicyjnych była bowiem szybka dezintegracja struktur państwa irackiego, a co za tym idzie, zniszczenie jego zdolności obronnych.

Zadanie to miano zrealizować przede wszystkim przy pomocy działań rajdowych, które wykonać miały siły 3rd Infantry Division (3 Dywizja Piechoty US Army) oraz I Marine Expeditionary Force (I MEF, I Grupa Ekspedycyjna USMC). Głównym celem ich działań był Bagdad. Dowództwo sił koalicyjnych liczyło, że zdobycie stolicy Iraku oznaczać będzie upadek reżimu Saddama Husaina i koniec wojny. Jednym z priorytetów operacji była więc szybkość uderzenia w kierunku

* dr Paweł MAKOWIEC

Bagdadu, co miało nie pozwolić Irakijczykom na zorganizowanie poważniejszego oporu. W celu utrzymania wysokiego tempa natarcia na stolicę, zakładano wykorzystanie do przeprowadzenia go sieci nowoczesnych autostrad istniejących w Iraku. Wobec powyższych założeń, kluczowymi w skali całej operacji stały się wszelkie obiekty infrastruktury drogowej (węzły drogowe, przeprawy itp.). Ich opanowanie i późniejsze wykorzystanie przez siły amerykańskie mogło zadecydować o losach wojny. W planowaniu operacji, jako jeden z warunków jej powodzenia, przyjęto również unikanie walki o ośrodki miejskie, w których ewentualny irakijski opór mógł skutecznie zatrzymać oddziały US Army i USMC.

1. AN NASIRIJA W AMERYKAŃSKICH PLANACH OPERACYJNYCH

1.1. Założenia operacyjne I MEF w operacji *Iraqi Freedom*

W założeniu I MEF prowadzić miała działania na północnej (prawej) flance wojsk koalicyjnych. Ich celem było opanowanie Basry i zabezpieczenie pól naftowych w rejonie południowego Iraku (pola naftowe Rumayla), a także obejście irackiej obrony na linii rzeki Eufrat w rejonie miasta An Nasirija i uderzenie w kierunku Bagdadu z północnego wschodu (przez Al Kut). Pierwotnie siły USMC miały wykorzystać do przekroczenia rzeki nieukończony most na autostradzie nr 1, nie angażując się w zbędne walki, które mogły osłabić jej potencjał bojowy i spowolnić marsz na stolicę Iraku¹. Drugim celem działań grupy było miasto Al Kut, które uważano od początku planowania operacji za punkt ciężkości na tym odcinku frontu. Jego opanowanie oznaczało uzyskanie możliwości działania na północnym brzegu rzeki Tygrys oraz odcięcie sił III i IV Korpusu armii irackiej rozmieszczonych na granicy irańsko – irackiej od reszty kraju, co mogło, wobec powodzenia natarcia na stolicę Iraku, spowodować ich kapitulację bez walki. Również symboliczne znaczenie miałyby rozbięcie oddziałów stacjonującej w Al Kut dywizji *Bagdad* Irackiej Gwardii Republikańskiej².

W prowadzeniu działań w kierunku Al Kut wykorzystać zamierzano autostradę nr 7 łączącą An Nasiriję z Al Kut, szybko jednak planiści USMC dostrzegli podstawową wadę przyjętego rozwiązania. Unikanie za wszelką cenę walki w mieście i ominięcie An Nasiriji oznaczało konieczność wykorzystania szeregu dróg podrzędnych, którymi poszczególne grupy bojowe dotarłyby do autostrady nr 7 i ruszyły na Al Kut. Manewrowanie dużymi siłami w trudnym terenie pełnym bagien i kanałów, zdecydowanie opóźniłoby marsz w kierunku zasadniczego celu działania. Powrócono więc do jednej z pierwotnych koncepcji wykorzystania mostów w An Nasiriji, które zapewniały bezpośrednie połączenie z autostradą nr 7³. Ważnym elementem było też wykorzystanie działań jednostek 3 Dywizji Piechoty, które początkowo zakładały: zajęcie lotniska w Tallil, oczyszczenie południowej części An Nasiriji, opanowanie mostu autostrady nr 1 i izolację miasta As Samawah⁴.

¹ M. Groen, *With the 1st Marine Division in Iraq 2003*, Quantico 2006, s. 16.

² Ibidem, s. 15 – 16.

³ Ibidem, s. 100 – 101.

⁴ Most autostrady nr 1 występował w planowaniu jako Objective CLAY. G. Fontenot, E. Degen, D. Tohn, *On Point. The United States Army in Operation IRAQI FREEDOM*, Washington 2004, s. 88.

Legenda:

1. most na rz. Eufkrat,
2. most na Kanale Saddama,
3. skrzyżowanie *T Intersection*. W kwadratach umieszczono ujęte w tekście numery autostrad.

Rys. 1. Schemat An Nasiriji

Źródło: Opracowanie własne

1.2. An Nasirija

An Nasirija (An Nasiriyah) jest dużym miastem położonym w południowym Iraku. W 2002 r. zamieszkiwało w nim 535 tys. osób i zajmowało powierzchnię około 20 km². Stanowiło również ważny węzeł komunikacyjny (komunikacja drogowa i kolejowa) i ośrodek przemysłowy⁵.

O strategicznym znaczeniu Nasiriji decydowały dwa mosty stanowiące połączenie autostrady nr 8 (Bagdad – Basra) i nr 7 (Al Kut – An Nasirija). Pierwszy z nich wybudowano na Eufkracie, drugi na Kanale Saddama. Ich podstawową zaletą było to, że znajdowały się na wschodnich obrzeżach miasta, co stwarzało możliwość

⁵ *An Nasiriyah*, [online] [dostęp: 8.11.2009]. Dostępny w Internecie: <http://www.globalsecurity.org/military/world/iraq/city.htm>; W artykule mjr. K. Rohr'a populację miasta określono na około 250 tys. K. Rohr, *Fighting Through the Fog of War*, [in:] „Marine Corps Gazette”, Quantico 2006. [online] [dostęp: 26.12.2009]. Dostępny w Internecie: <http://www.mca-marines.org/Gazette/2006/06rohr.html>.

uniknięcia długotrwałych walk w terenie zurbanizowanym w przypadku rozwinięcia przez Irakijczyków przygotowanej obrony (rys. 1, schemat miasta). Mosty oddalone były od siebie o 4,5 km. Droga która je łączyła, przebiegała przez peryferie miasta. Odcinek ten planiści US Army, pierwotnie pracujący nad opanowaniem przepraw, nazwali popularnie *Aleją Zasadzek* (ang. *Ambush Alley*) uznając, że teren będzie sprzyjał rozwinięciu tego typu działań przez Irakijczyków⁶.

An Nasirija była miejscem dyslokacji irackiego III Korpusu, w którego skład wchodziły: 11 Dywizja Piechoty, 51 Dywizja Zmechanizowana i 6 Dywizja Pancerna. W rejonie miasta rozmieszczone zostały tylko siły 11 DP, której podstawowym zadaniem była obrona linii Eufratu, a także niedopuszczenie do ewentualnej szyickiej rewolty. Amerykanie oceniali, że samego miasta bronić będą siły przeciwnika wielkości brygady, złożone z pododdziałów regularnego wojska, *Gwardii Republikańskiej*, milicji partii *Baas* i bliżej nieokreślonej liczby formacji paramilitarnych⁷.

1.3. TF *Tarawa*

W siłach I MEF, liczących łącznie ponad 81 tys. żołnierzy (wraz z brytyjską 1st Armored Division), szczególne zadanie przypadło T[ask]F[orce] *Tarawa* z 2nd Marine Expeditionary Brigade (2 Brygada Ekspedycyjna USMC)⁸. To jej oddziały miały uderzyć na An Nasiriję w celu zdobycia znajdujących się tam przepraw i zabezpieczenia linii komunikacyjnych dla oddziałów własnych. Miało to umożliwić siłom 1st Marine Division (1 Dywizja USMC) przejście na północny brzeg rzeki i rozwinięcie natarcia na stolicę Iraku przy wykorzystaniu autostrady nr 7.

TF *Tarawa* stworzono na bazie grupy bojowej RCT – 2 (ang. *Regimental Combat Team*, pułkowa grupa bojowa), w której skład weszły:

- 2/8th Marines (2 batalion 8 pułku piechoty morskiej), zastąpiony później przez 2/2 Marines (2 batalion 2 pułku piechoty morskiej);
- 3/2nd Marines (3 batalion 2 pułku piechoty morskiej);
- 1/2nd Marines (1 batalion 2 pułku piechoty morskiej);
- 1/10th Marines (1 batalion 10 pułku artylerii piechoty morskiej)⁹;
- Company *Alpha*/2nd Recon Bat. (kompania A 2 batalionu rozpoznawczego);
- Company *Alpha*/8th Tank (kompania A 8 batalionu czołgów);
- Company *Alpha*/2nd AA Bat. (kompania A 2 batalionu szturmowo – amfibijnego);
- Company *Charlie*/2nd LAR (kompania C 2 batalionu rozpoznawczego);

⁶ T. Pritchard, *Ambush Alley. The most extraordinary battle of the Iraq War*, New York 2007, s. 13.

⁷ M. Groen, op.cit., s. 137.

⁸ Pierwotna nazwa grupy bojowej to TF *South* przeniesiona z nomenklatury 2nd Marine Expeditionary Brigade. Na potrzeby operacji zmieniono jednak jej nazwę. Początkowo gen. Natonsky wybrał nazwę TF *Plughole* (kryptonim Iraku używany przez US Navy w okresie II wojny światowej), ostatecznie nazwano grupę TF *Tarawa* na cześć najsłynniejszej akcji desantowej 2 pułku piechoty morskiej z czasów walk na Pacyfiku. C. Reynolds, *US Marines in Iraq 2003. Basrah, Baghdad and beyond*, Washington 2007, s. 34.

⁹ W. Field, *Marine Artillery in the Battle of An Nasiriyah*, [in:] „Field Artillery Magazine”, November – December 2003, Ft. Still 2003, s. 27.

- Company *Alpha/2nd* CE Bat. (kompania A 2 batalionu inżynierskiego);
- dwa plutony z 413 kompanii chemicznej.

Łącznie w skład grupy weszło 5091 żołnierzy dowodzonych przez gen. bryg. Richarda Natonskiego. W celu wsparcia logistycznego działań do TF *Tarawa* przydzielono 22 Combat Service Support Battalion (AMPHIB EAST)¹⁰. Na rzecz *Tarawy* działać miały także pododdziały 19th Special Forces (19 Grupa Sił Specjalnych US Army) oraz 1141 TPT (1141 taktyczny zespół operacji psychologicznych z 305 kompanii operacji psychologicznych)¹¹.

Pierwotnie zadaniem grupy bojowej było ubezpieczenie działań 1 Dywizji USMC od strony południowej, co oznaczało praktycznie sprawowanie kontroli nad miastem Basra i przyległymi polami naftowymi (sic!). Było to dość optymistycznym potraktowaniem problemu ewentualnego oporu Irakijczyków, ponieważ siły grupy bojowej były zbyt szczupłe do wykonania tego zadania. Dopiero po wejściu do sił I MEF brytyjskiej 1 Dywizji Pancerniej i przejęciu obszaru Basry przez Brytyjczyków, nastąpiła zmiana zadania TF *Tarawa* i jej celem stały się przeprawy w An Nasiriji. Dowodzący grupą gen. bryg. Richard Natonski o zmianie założeń został powiadomiony 17 stycznia 2003 r.¹².

W okresie od lutego do marca 2003 r. planowane warianty działania w rejonie miasta ulegały zmianie. Po ostatecznej modyfikacji założeń w dniach 15 – 17 marca, zadaniem oddziałów *Tarawy* było opanowanie wyłącznie południowych przedmieść An Nasiriji, w celu zablokowania możliwości irackich kontrataków z terenu miasta. Mogły one zagrozić autostradzie nr 1 i jej mostowi na Eufracie, który miał stać się główną przeprawą 1 Dywizji Marines. Most ten siły grupy miały przejąć od pododdziałów US Army i zabezpieczyć dla potrzeb dalszych działań. Alternatywnym zadaniem było opanowanie mostów we wschodniej części miasta, jeśli zaszłaby potrzeba ich użycia przez siły grup bojowych dywizji¹³.

Ostatecznie już w trakcie działań w Iraku, dowództwo I MEF 22 marca 2003 r. zdecydowało, że najlepszym wariantem będzie opanowanie z zaskoczenia mostów wraz z łączącą ją drogą (w dokumentach bojowych tzw. *Rout Moe*), co umożliwiłoby szybkie przejście sił głównych dywizji na autostradę nr 7 i marsz na Al Kut. Realizując to zadanie, w początkowej fazie walki 1 batalion 2 pułku Marines opanować miał mosty wraz z łączącą je drogą. Opanować miano również skrzyżowanie z autostradą nr 16, wiodące do autostrady nr 7 (w dokumentach bojowych tzw. *T Intersection*). Po ich opanowaniu zabezpieczeniem korytarza zająć miały się inne bataliony grupy. Głównym czynnikiem, warunkującym powodzenie działania, miało być zaskoczenie, uniemożliwiające zorganizowanie obrony przez przeciwnika.

¹⁰ C. Reynolds, op. cit., s. 33,42,47; G. Fontenot, E. Degen, D. Tohn, op. cit., s. 452.

¹¹ G. Fontenot, E. Degen, D. Tohn, op. cit., s. 72, 221.

¹² C. Reynolds, op. cit., s. 36.

¹³ Gotowość do realizacji zadania w nomenklaturze amerykańskiej określa się zbitką *be – prepared – to*. Utrzymywanie gotowości było ułatwione, ponieważ opanowanie mostów we wschodniej części miasta i stworzenia korytarza było do 15 marca 2003 r. podstawowym zadaniem TF *Tarawa*. C. Reynolds, op. cit., s.65; K. Rohr, op. cit.

Dowódca 1 batalionu ppłk Rick Grabowski, na którego oddziale spoczywało podstawowe zadanie stworzenia korytarza operacyjnego przez miasto, obawiał się prowadzenia natarcia bezpośrednio po *Rout Moe* ze względów na możliwość opóźnienia działań przez opór Irakijczyków. Wariant działania opracowany przez dowódcę batalionu przewidywał następujący schemat działania:

- *Alpha Com.* 1/2nd (kompania *Alpha* 1 batalionu Marines) przy wsparciu czołgów (1 i 3 pluton czołgów) opanować miała most na Eufracie i zabezpieczyć jego rejon;
- *Bravo Com.* 1/2nd (kompania *Bravo* 1 batalionu Marines) przy wsparciu czołgów (2 pluton czołgów) wykona obejście wschodnich przedmieść An Nasiriji i zaskoczenia, nie korzystając z *Rout Moe*, miała opanować i zabezpieczyć most na Kanale Saddama;
- *Charlie Com.* 1/2nd (kompania *Charlie* 1 batalionu Marines) początkowo wykonać miał marsz wraz z kompanią *Bravo*, przejść most na kanale i opanować skrzyżowanie umożliwiające wjazd na autostradę nr 7¹⁴.

Ppłk R. Grabowski uznał, że priorytetem natarcia są mosty, zaś ewentualny opór Irakijczyków wzdłuż korytarza, mógłby zlikwidować czynnik zaskoczenia i utrudnić lub uniemożliwić opanowanie przeprawy na Kanale Saddama. Zabezpieczenie *Route Moe* stało się zadaniem drugoplanowym, które należało wykonać po osiągnięciu zasadniczych celów natarcia.

2. OPANOWANIE PRZEPRAW W AN NASIRIJI (23 – 24 MARCA 2003 R.)

2.1. Realizacja zadania TF *Tarawa* 21 – 24 marca 2003 r.

TF *Tarawa* rozpoczęła działania we wczesnych godzinach rannych 21 marca 2003 r., przekraczając granicę z Kuwejtem i kierując się na miasto Jalibah i znajdujące się obok lotnisko. Rejon lotniska osiągnięto popołudniem 22 marca, zaś rankiem (4.00 czasu lokalnego) 23 marca 1 batalion wzmocniony kompanią czołgów rozpoczął marsz w kierunku miasta w celu nawiązania kontaktu bojowego z przeciwnikiem w An Nasiriji. Ważnym aspektem działania Amerykanów był brak właściwego rozpoznania rejonu obiektów natarcia (sic!). Liczono jednak na powodzenie natarcia, dotychczasowy słaby opór Irakijczyków świadczyć mógł o dezorganizacji ich obrony i niskim morale. Zasadniczą rolę odegrać miał czynnik zaskoczenia przeciwnika¹⁵.

W godzinach rannych 23 marca do An Nasiriji w wyniku błędu w nawigacji wjechała kolumna 507th Maintenance Company (507 kompania zaopatrzenia 5 batalionu artylerii przeciwlotniczej), która usiłując zawrócić na wyznaczoną trasę dwukrotnie przejechała przez miasto, ostatecznie wpadając w zasadzkę na jego południowych przedmieściach. W wyniku starcia Irakijczycy uzyskali potwierdzenie obecności sił

¹⁴ T. Pritchard, op. cit., s.14; Relacja z bitwy autorstwa dowódców kompanii mówi o innej kolejności pododdziałów w ugrupowaniu: *Bravo* (z *Team Mech*), *Alpha* i *Charlie*. Odnosi się jednak już do działań poprzedzających przejście Eufratu, nie jest więc pierwotnym ugrupowaniem. M. Brooks, T. Newland, D. Wittnam, *The Battle of An Nasiriyah* [in:] *US Marines in Iraq 2003: Anthology and annotated bibliography*, ed. C. Kennedy, W. Renfow, E. Englander, N. Lowrey, Washington 2006, s. 78.

¹⁵ Bazowano na fotografiach satelitarnych wykonanych w 2002 r., brak było danych z rozpoznania osobowego. Nie użyto przydzielonych pododdziałów rozpoznawczych, uznając takie działanie za zbyt ryzykowne i mogące opóźnić marsz na miasto. K. Rohr, op. cit.

amerykańskich w rejonie miasta, zaś sukces odniesiony w walce skonsolidował wolę oporu. Utrudnić to mogło opanowanie przez Marines przepraw, a w skrajnym wariacie uniemożliwić to (w przypadku wysadzenia mostów)¹⁶.

Konieczność udzielenia pomocy ocalałym żołnierzom 507 kompanii zdezorganizowała czasowo marsz sił 1 batalionu w kierunku mostu na Eufracie. Dodatkowym utrudnieniem było zaangażowanie się kompanii *Alpha* w oczyszczanie budynków na przedmieściach Nasiriji i konieczność zatankowania czołgów M1 *Abrams*. Spowodowało to wysunięcie się na czoło ugrupowania kompanii *Bravo*, która kontynuowała marsz. Ppłk R. Grabowski zdecydował, że ewentualne oczekiwanie na dołączenie czołgów może spowodować znaczne opóźnienie działania i osiągnięcie rejonu drugiego mostu dopiero o zmroku¹⁷. Po pokonaniu oporu grup Irakijczyków (pojazdy M1045A1TOW zniszczyły w rejonie mostu kolejowego okopane czołgi T – 55), już przy wsparciu *Abramsów* z 2 plutonu 8 kompanii o godzinie 12.45. kompania *Bravo* przekroczyła most. Został on zabezpieczony natychmiast przez plutony kompanii *Alpha*, które rozwinęły się w rejonie jego północnego przyczółka, nawiązując walkę z siłami irackimi¹⁸.

Planowane obejście *Route Moe* przez kompanię *Bravo* zakończyło się jednak niepowodzeniem. Trzy czołgi i część pojazdów, łącznie z pojazdami dowodzenia 1 batalionu, zostały unieruchomione pod ostrzałem przeciwnika w błotnistym podłożu, tuż po zjeździe na otwarty teren poza zabudowaniami. Szybka ewakuacja sprzętu nie była możliwa, ponieważ wozy zabezpieczenia technicznego M88, normalnie towarzyszące czołgom, zostały na rozkaz dowódcy batalionu odesłane wcześniej na tyły. Mobilny pozostał tylko jeden pluton *Bravo*, który podjął się obrony unieruchomionych pojazdów kompanii¹⁹.

W tej skomplikowanej sytuacji taktycznej kpt. Daniel Wittnam, dowodzący kompanią *Charlie*, nie dysponując wsparciem czołgów, zdecydował się na marsz *Route Moe*. W czasie marszu kolumna była ostrzeliwana przez Irakijczyków i utraciła jeden pojazd typu AAV – 7 (C 211), co nie przeszkodziło w opanowaniu przeprawy i w jej zabezpieczeniu. Kompania znalazła się jednak w całkowitej izolacji, odcięta od reszty sił batalionu i bez wsparcia czołgów. Jej sytuacja była skomplikowana, plutony *Charlie* znajdowały się pod ciągłym ogniem broni ręcznej i moździerzy. Należało liczyć się także z możliwością kontrataku irackiej 23 Brygady Piechoty. Kompania w czasie obrony pozycji korzystała z wsparcia artyleryjskiego 1 batalionu artylerii²⁰. Rosnąca liczba zabitych i rannych zmusiła dowódcę kompanii do podjęcia decyzji o ich

¹⁶ G. Fontenot, E. Degen, D. Tohn, op.cit., s. 89; T. Pritchard, op. cit., s. 60; Pomocy medycznej żołnierzom 507 kompanii udzielali również artylerzyści z 1 batalionu artylerii. W. Field, op. cit., s. 28.

¹⁷ Część czołgów, po awarii systemu tankowania, została zatankowana ręcznie. R. Connel, R. Lopez, *Charlie Company*, [in:] „Los Angeles Times”, 23 August 2003, Los Angeles 2003, [online] [dostęp: 9.01.2010]. Dostępny w Internecie: <http://www.thefinalrollcall.us/stories/charlie.htm>.

¹⁸ G. Fontenot, E. Degen, D. Tohn, op. cit., s. 69; T. Pritchard, op.cit., s. 91 - 93.

¹⁹ R. Lowry, *US Marine in Iraq: Operation Iraqi Freedom 2003*, New York 2006, s. 49; M88 w założeniu ppłk. R. Grabowskiego opóźniałyby działania. T. Pritchard, op. cit., s. 98 – 100, s. 112; M. Brooks, T. Newland, D. Wittnam, op. cit., s. 79.

²⁰ Kompania utraciła również łączność radiową z pozostałymi siłami i dowódcą batalionu. W trakcie walki została również omyłkowo ostrzelana przez samolot szturmowy OA – 10 *Warthog* USAF, co przyniosło dodatkowe straty. W. Field, op. cit., s. 28; T. Pritchard, op. cit., s.138, 151; K. Rohr, op. cit.

ewakuacji w rejon mostu na Eufracie, przy którym istniałaby możliwość podjęcia ich przez śmigłowce. Jednak z kolumny trzech pojazdów AAV do celu dotarł tylko jeden (C 206), który już w rejonie kontrolowanym przez kompanię *Alpha* został zniszczony²¹.

W tym czasie kompania *Alpha* otrzymała wsparcie pozostałych czołgów M1A1 z 8 kompanii. Dwa z nich, po nawiązaniu łączności i uzyskaniu informacji o krytycznym położeniu *Charlie*, wzmocniły około godziny 16.00 walczącą przy północnym moście kompanię. Przybycie sekcji czołgów ustabilizowało położenie Marines w rejonie mostu na Kanale Saddama i Amerykanie odzyskali kontrolę nad sytuacją taktyczną²².

Kilkanaście minut później w rejon mostu na kanale dotarły pododdziały kompanii *Alpha*, które mimo opóźnienia przybycia pododdziałów 2 batalionu, opuściły dotychczas zajmowane pozycje na przyczółku mostu na Eufracie. Obecność kolejnych *Abrams'ów* i piechoty oraz precyzyjne uderzenia artylerii, samolotów i śmigłowców CAS ostatecznie złamały opór Irakijczyków. Około godziny 17.00 sytuacja w tym rejonie była na tyle opanowana, że stała się możliwa ewakuacja rannych przy pomocy śmigłowców. Na miejscu znalazł się również sztab batalionu. W godzinach wieczornych pododdziały kompanii *Alpha* zabezpieczyły skrzyżowanie autostrady nr 16 (*T Intersection*), opanowując ostatni przedmiot natarcia TF *Tarawa*²³.

W czasie całodziennej walki o opanowanie przedmiotów natarcia 1 batalion stracił 18 zabitych i 14 rannych żołnierzy.

24 marca przez utworzony korytarz przeszły pododdziały 2 batalionu rozpoznawczego oraz siły grupy bojowej RCT – 1, które korzystając z autostrady nr 7 wkrótce ruszyły na Al Kut. Siły TF *Tarawa* przez kolejne dni prowadziły działania w celu oczyszczenia rejonu i samego miasta z sił przeciwnika²⁴.

2.2. Analiza taktyczna

Walki w An Nasiriji uznawane są za największe starcie w terenie zurbanizowanym w czasie operacji *Iraqi Freedom*. Były pierwszym praktycznym sprawdzianem bojowym pododdziałów Marines w tym środowisku od czasów walk w Hue w 1968 r., a także sprawdzianem założeń amerykańskiej doktryny prowadzenia działań w mieście. Przyniosły szereg doświadczeń, których znaczenia nie można nie doceniać.

2.2.1. Ogólna koncepcja działania 1/2nd Marines

Działania 1 batalionu Marines są klasycznym przykładem zastosowania jednego z podstawowych elementów działań w terenie zurbanizowanym, polegających na opanowaniu punktów kluczowych w mieście (ang. *seizure of a key objective*)²⁵.

²¹ R. Lowry, op. cit., s. 53 – 54.

²² W amerykańskiej organizacji plutonu czołgów sekcję tworzą dwa wozy. T. Crecca, *USMC Reserve Operations 11 September 2001 to November 2003*, New Orleans 2005, s. 42.

²³ M. Brooks, T. Newland, D. Wittnam, op. cit., s. 80 – 81.

²⁴ R. Lowry, op. cit., s. 57.

²⁵ Pod pojęciem punktu kluczowego regulamin działań USMC w terenie zurbanizowanym rozumie wszelkie obiekty, które mogą decydować o powodzeniu działań sił własnych. Są to mosty, skrzyżowania głównych arterii komunikacyjnych, linie kolejowe, budynki lub ich kompleksy

Natarcie oddziałów 1 Dywizji nie oznaczało konieczności opanowywania An Nasiriji. W pierwszym etapie działań Amerykanie skoncentrowali się wyłącznie na uzyskaniu możliwości marszu sił RCT – 1 przez miasto w celu wyjścia na autostradę nr 7. Gwarantować mogło to tylko opanowanie obiektów kluczowych w postaci mostów i skrzyżowania z autostradą nr 16.

W celu realizacji zadania siły piechoty morskiej przeprowadziły szybkie natarcie (ang. *rapid advance*), które miało wykorzystać efekt zaskoczenia i brak zorganizowanej obrony przeciwnika²⁶. Podstawowym determinantem wyboru takiego rodzaju natarcia była jego dynamika, ponieważ powodzenie działań grup bojowych dywizji zależało od ich szybkości. Agresywne i dynamiczne w swym charakterze działania, miały zdeorganizować iracką obronę i złamać wolę walki. W celu uzyskania zaskoczenia zrezygnowano z uderzenia artyleryjskiego, baterie 10 batalionu rozwinąć miały się dopiero w trakcie natarcia na miasto i prowadzić wyłącznie ogień przeciw artylerii przeciwnika i ogień bezpośredniego wsparcia²⁷. Nie przeprowadzono również wstępnego rozpoznania siłami dostępnych pododdziałów rozpoznawczych. Wykluczyły to czynnik czasu i zostały one przeznaczone do innych działań.

Czynnik zaskoczenia w dużej mierze został wyeliminowany przez błąd nawigacyjny 507 kompanii, w wyniku którego Irakijczycy zostali zaalarmowani o obecności sił amerykańskich. Paradoksalnie, fakt ten ujawnił również słabość irackiej obrony i słuszność przyjętych przez dowództwo TF *Tarawa* założeń operacyjnych o możliwości uzyskania zaskoczenia. Kolumna armijnych pojazdów została zniszczona dopiero przy drugim przejeździe przez miasto, już na południowym jego skraju.

Przejściowe zaangażowanie kompanii *Alpha* w walkę w południowej części miasta stanowiło również częściowe odejście od jednej z podstawowych zasad szybkiego natarcia w terenie zurbanizowanym, zakładającej prowadzenie walki wyłącznie z pojazdów²⁸. Fakt ten zadecydował o zmianie ugrupowania batalionu w celu utrzymania jego tempa, kompania *Alpha* wykonywała jednak zadanie opanowania przyczółka mostu na Eufracie, będąc już pod ogniem zaalarmowanego przeciwnika.

2.2.2. Współdziałanie piechoty z bronią pancerną

Istotnym elementem działań Marines jest problem współdziałania piechoty z bronią pancerną. Wykorzystanie przydzielonej kompanii czołgów M1A1 *Abrams* może stanowić przykład przyjęcia dość kontrowersyjnych założeń w organizacji wsparcia działań piechoty. Siły pancerne zostały zorganizowane w dwa zespoły taktyczne: *Team Tank* oraz *Team Mechanized*. *Team Tank* tworzyły dwa niepełne plutony M1A1 (1 i 3 pluton, łącznie 7 czołgów) oraz pluton piechoty z kompanii *Bravo* na transporterach AAV – 7, *Team Mechanized* pluton M1A1 (2 pluton, cztery czołgi) oraz dwa plutony piechoty kompanii *Bravo* na transporterach AAV – 7. Podstawą przyjęcia takiego rozwiązania była argumentacja dowódcy kompanii mjr. Bill'a Peebles'a o większej

o szczególnym znaczeniu dla przeciwnika (tzw. punkty ciężkości). *MCWP 3-35.3 Military Operations on Urbanized Terrain (MOUT)*, Washington 1998, s. 2-24.

²⁶ Ibidem, s. 2 – 25.

²⁷ W. Field, op. cit., s. 28.

²⁸ Regulamin dopuszcza chwilowe zatrzymanie kolumny w wypadku napotkania przeszkód lub zdecydowanego oporu przeciwnika: [...] If heavy resistance is met and the column is halted, Marines dismount and the enemy and/or obstacles are cleared as quickly as possible. *MCWP 3-35.3...*, s. 2 – 25.

efektywności ognia wsparcia pancernego. Skupienie w dwóch zespołach, szczególnie w *Team Tank*, zachowałyby w jego założeniu względną integralność taktyczną kompanii. Dodać należy, że Peeples odrzucił sugestie ppłk. R. Grabowskiego, aby przydzielić do każdej z kompanii piechoty pluton M1A1²⁹.

Czołgi w pierwotnym ugrupowaniu batalionu zostały rozmieszczone na jego czele. *Team Tank* stanowił czoło kolumny kompanii *Alpha*, *Team Mechanized* prowadził kompanię *Bravo*. Przyjęcie takiego rozwiązania jest zrozumiałe w świetle pierwotnych założeń taktycznych. *Team Tank* zdecydować miał o przełamaniu obrony irackiej na trasie natarcia i utrzymaniu mostu na Eufracie. *Team Mechanized* poprowadzić miał kompanie *Bravo* i *Charlie*, wykonując obejście *Route Moe* i wesprzeć je w walce o most na kanale Saddama. W przypadku jednak rozbicia ugrupowania i konieczności samodzielnych działań poszczególnych kompanii piechoty, kompania *Charlie* pozostawała bez wsparcia broni pancernej. Wypadki z 23 marca w pełni potwierdziły to zagrożenie. Konieczność tankowania czołgów wyeliminowała z początkowego okresu walki *Team Tank*, zaś unieruchomienie trzech M1A1 z *Team Mechanized* praktycznie wyeliminowało go z możliwości wsparcia działań w rejonie drugiego obiektu natarcia. Brak podporządkowania broni pancernej potrzebom taktycznym piechoty, okazał się być błędnym rozwiązaniem w warunkach terenu zurbanizowanego, gdzie sam charakter działań zakłada możliwość ich rozbicia na szereg odosobnionych ognisk walki, prowadzonej przez poszczególne pododdziały. Udowodniło to później wsparcie kompanii *Charlie* przez sekcję czołgów z 1 plutonu, których przybycie ustabilizowało jej położenie.

2.2.3. Wsparcie ogniowe

Walki w Nasiriji stanowią również interesujący przykład współpracy wsparcia ogniowego w warunkach walki w terenie zurbanizowanym. Siły Marines walczące w mieście korzystały z wsparcia powietrznego (CAS, ang. *Close Air Support*) śmigłowców AH – 1 W *Super Cobra* z 269 Dywizjonu Lekkich Śmigłowców Szturmowych USMC. Działania śmigłowców były bardzo precyzyjne i w dużej mierze zdecydowały o sukcesie Amerykanów³⁰. Niestety, problemem była współpraca z CAS Sił Powietrznych, których OA – 10 *Warthog* dokonały omyłkowego uderzenia na kompanię *Charlie* w rejonie północnego mostu, mimo użycia sygnałów rozpoznawczych³¹.

Walczące pododdziały korzystały również z wsparcia lekkich haubic M 198 (155 mm) z 1 batalionu artylerii. Baterie batalionu rozwinęły się bezpośrednio po

²⁹ T. Crecca, op. cit., s. 40; T. Pritchard, op. cit., s. 21.

³⁰ M. Brooks, T. Newland, D. Wittnam, op. cit., s. 79.

³¹ R. Connel, R. Lopez, op. cit.; Atak samolotu OA – 10 stał się później przedmiotem dochodzenia US Central Command (US CENTCOM). Oczyszczało ono z zarzutów pilota samolotu szturmowego, wskazując na błąd oficera naprowadzania FAC, który wyznaczał strefę tzw. *trzeciego stopnia kontroli CAS* (dopuszcza atak bez widoczności celu i samolotu przez oficera kontroli CAS w rejonie, gdzie ryzyko rażenia sił własnych jest minimalne). Nie wiedział, że w rejonie drugiego mostu w tym czasie już znajdują się siły kompanii *Charlie*. T. Kemper, *Aviation Urban Operations. Are we training like we fight?*, Maxwell 2004, s. 2; *Materiały z kursu oficerów i operatorów kontroli wsparcia powietrznego w Marine Corps Air Ground Combat Center (MCAGCC) 29 Palms 2007*, [online] [dostęp: 12.02.2010]. Dostępny w Internecie: <http://www.29palms.usmc.mil/tenants/mcces/cco/asts/handouts/02.11%20CAS%20Seminar\SC%20SO%2002.11.html>].

nawiązaniu kontaktu ogniowego przez czołowe pododdziały 2 batalionu prowadząc dwa rodzaje ognia:

- ogień wspierający;
- ogień przeciwartyleryjski³².

Ważnym aspektem działań pododdziałów artylerii w terenie zabudowanym była konieczność utrzymywania ubezpieczenia okrężnego pozycji własnych ze względu na możliwość zagrożenia ze strony sił irackich. W trakcie walki zaistniała również konieczność szybkiej zmiany rejonu ześrodkowania ze względu na ogień moździerzy przeciwnika³³.

PODSUMOWANIE

Walki o opanowanie przepraw w An Nasiriji stanowią klasyczny przykład natarcia w celu opanowania punktów kluczowych w terenie zurbanizowanym. Potwierdziły możliwość przeprowadzenia działań na wybrane obiekty, posiadające szczególną wartość dla sił własnych, bez konieczności opanowania całości obszaru miasta. Udowodniły również, że pododdziały zmechanizowane zdolne są, mimo oporu przeciwnika, do wykonania takiego zadania, ponosząc relatywnie niskie straty. Słuszność takiego założenia została potwierdzona kolejny raz w czasie operacji *Thunder Run II* w Bagdadzie 7 kwietnia 2003 r.

Walki w An Nasiriji wykazały również konieczność zachowania elastyczności w organizacji pododdziałów pancernych współdziałających z piechotą. Odmienność środowiska walki determinuje obecnie podporządkowanie czołgów potrzebom taktycznym piechoty, która odgrywa kluczową rolę w działaniach w terenie zurbanizowanym. Potwierdziły to w pełni walki w Faludży w listopadzie 2004 r.

Doświadczenia z walki o zdobycie mostów w An Nasiriji przez siły 1 batalionu piechoty USMC na trwałe zapisały się w historii działań w terenie zurbanizowanym, stały również bodźcem do rozwoju koncepcji taktycznych prowadzenia walki w tym środowisku.

LITERATURA

1. *An Nasiriyah*. [online] [dostęp: 8.11.2009]. Dostępny w Internecie: <http://www.globalsecurity.org/military/world/iraq/city.htm>.
2. Brooks M., Newland T., Wittnam D., *The Battle of An Nasiriyah* [in:] *US Marines in Iraq 2003: Anthology and annotated bibliography*, ed. C. Kennedy, W. Renfow, E. Englander, N. Lowrey, Washington 2006.
3. Connel R., Lopez R., *Charlie Company*, [w:] „Los Angeles Times”, 23 August 2003, Los Angeles 2003, [online] [dostęp: 9.01.2010]. Dostępny w Internecie: <http://www.thefinalrollcall.us/stories/charlie.htm>.
4. Crecca T., *USMC Reserve Operations 11 September 2001 to November 2003*, New Orleans 2005.

³² Polska terminologia za artykułem ppłk. dr. J. Narlocha. J. Narloch, *Zadania artylerii we wsparciu ogniowym*, [w:] „Zeszyty Naukowe WSOWL”, nr 4/2008, Wrocław 2008, s. 12 – 13.

³³ W kolejnych dniach walk w An Nasiriji baterie batalionu kilka razy zmieniały pozycje, co wynikało z potrzeb optymalnego wsparcia ogniowego walczących w mieście oddziałów. W. Field, op. cit., s. 28.

5. Field W., *Marine Artillery in the Battle of An Nasiriyah*, [w:] „Field Artillery Magazine”, November – December 2003, Ft. Still 2003.
6. Groen M., *With the 1st Marine Division in Iraq 2003*, Quantico 2006.
7. Kemper T., *Aviation Urban Operations. Are we training like we fight?*, Maxwell 2004.
8. Lowry R., *US Marine in Iraq: Operation Iraqi Freedom 2003*, New York 2006.
9. *Materiały z kursu oficerów i operatorów kontroli wsparcia powietrznego w Marine Corps Air Ground Combat Center (MCAGCC) 29 Palms 2007*, [online] [dostęp: 12.02.2010]. Dostępny w Internecie: <http://www.29palms.usmc.mil/tenants/mcces/cco/asts/handouts\02.11%20CAS%20Seminar\SC%20SO%2002.11.html>].
10. *MCWP 3-35.3 Military Operations on Urbanized Terrain (MOUT)*, Washington 1998.
11. Narloch J., *Zadania artylerii we wsparciu ogniowym*, [w:] „Zeszyty Naukowe WSOWL”, nr 4/2008, Wrocław 2008.
12. Pritchard T., *Ambush Alley. The most extraordinary battle of the Iraq War*, New York 2007.
13. Reynolds C., *US Marines in Iraq 2003. Basrah, Baghdad and beyond*, Washington 2007.
14. Rohr K., *Fighting Through the Fog of War*, [in:] „Marine Corps Gazette”, Quantico 2006. [online] [dostęp: 26.12.2009]. Dostępny w Internecie: <http://www.mca-marines.org/Gazette/2006/06rohr.html>].

SEIZURE OF KEY OBJECTIVES IN URBAN FIGHTING. AN NASIRIYAH 2003 – TACTICAL CASE STUDY

Summary

This paper presents the seizure of two bridges in An Nasiriyah by the troops of Task Force Tarawa (USMC) during the initial phase of Operation “Iraqi Freedom”. This combat is considered to be one of the major urban fights since the fighting in Hue during the Vietnam War (1968). The first part of the article discusses the task and organization of TF Tarawa. The second part presents the struggle of 1st Marine Battalion, which is a classic example of the seizure of key objectives in urban combat.

Key words: *urbanized terrain, operations in urbanized terrain, tactics, infantry, task force, Iraqi Freedom of 2003, USMC*

Artykuł recenzował: prof. dr hab. Mariusz WIATR